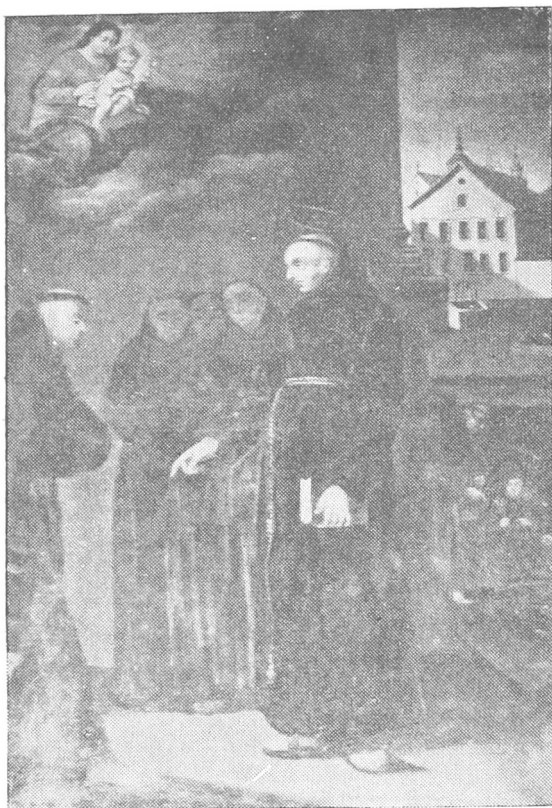

KS. STANISŁAW WIŚNIEWSKI

Lipnica Murowana BŁOGOSŁAWIONY SZYMON

„Lipnica jest ziemią urodzajną; rodzi chleb i rodzi świętych... Przykład dwojga świętych: Szymona z Lipnicy i Marii Teresy Ledóchowskiej — jest bodajże najmocniejszym poparciem tej prawdy. A kto wie, czy łaski Boże nie przymnożą ich jeszcze, dla tej właśnie Lipnicy?... (Homilia kard. S. Wyszyńskiego — Prymasa Polski, w Lipnicy 16 05 1976 r.

Lipnica Murowana, sanktuarium bł. Szymona i bł. Marii Teresy, to dawne miasto królewskie, które powstało w 1326 roku dzięki przechodzącej tędy drodze handlowej z Krakowa na Węgry, a straciło prawa miejskie w 1934 roku. Od XV wieku jest stolicą dekanatu. Dawniej było tu 4 kościoły i kaplica św. Urszuli — do czasów obecnych pozostał kościół parafialny św. Andrzeja Ap. z 1364 r., św. Leonarda z XV wieku i bł. Szymona z lat ok. 1648. W 1763 probostwo zostało podniesione do godności prepozytury. Obecnie Lip-

nica jest niewielką miejscowością, liczącą ok. 600 mieszkańców (cała parafia 2700 wiernych). Administracyjnie przynależy do Gminy Nowy Wiśnicz w woj. tarnowskim. Jest oddalona od Bochni 15 km, od Krakowa ok. 60 i od Tarnowa 50 km.

Ostatnie badania (1979) Aleksandry Witkowskiej wskazują, że Szymon z Lipnicy, bernardyn, zmarły 16 07 1482 r., długie lata pełniący urząd kaznodziei w katedrze wawelskiej był postacią znaną w ówczesnym Krakowie i cieszącą się już za życia opinią cudotwórcy. Jego grób już nazajutrz, jak podają źródła, stał się miejscem czczonym przez krakowian, a pierwsze cudowne uzdrowienia sprawiły, że oo Bernardyni zaczęli spisywać zeznania o cudach. W przeciągu 30 lat zapisano 377 cudownych uzdrowień i łask za przyczyną Ojca Szymona¹. Sława świętości a nawet mocy działania cudów za przyczyną świętego Rodaka docierała do rodzinnej Lipnicy prawdopodobnie jeszcze za jego życia. Walenty Znamirowski, 80-letni Lipniczanin, rajca lipnicki, w 1641 r.

¹ A. Witkowska, *Kształtowanie się tradycji pątniczej w średniowiecznym Krakowie*, *Kwartalnik Historyczny* 86(1979), s. 976.

zeczna, że w tradycji jego rodziny utrzymuje się wiadomość, że Szymon jeszcze za swego życia w Krakowie niememu chłopcu mowę przywrócił². Ks. Jan Bonikowski, dr obojga praw, proboszcz lipnicki, zeznał w 1637 roku, iż wyleczenie swoje z gorączki zawdzięcza bł. Szymonowi, zaś w roku 1641 zeznał, że za przyczyną Szymona został uzdrowiony z wielu chorób i niebezpieczeństw. Również Jan Proszowski, malarz i obywatel krakowski, wywodzący się po kądzieli z linii rodziców Szymona, a więc wywodzący swój ród z Lipnicy, w r. 1637 zeznał, że mając lat 10, z kalectwa lewej nogi wyzdrowiał za przyczyną Szymona³. Grzegorz Pytko, rajca lipnicki, w 1641 roku zeznał, że w 1634 r. zachorowała mu żona. Wtedy jego 18 letni syn bardzo żarliwie modlił się o zdrowie matki do Szymona z Lipnicy obiecując, że odbędzie pielgrzymkę do Jego grobu w Krakowie. Wkrótce matka rzeczywiście wyzdrowiała i wraz z synem odbyła pieszą pielgrzymkę z Lipnicy do grobu Szymona.

Jest także kilka zeznań lipniczan o pożarze Lipnicy w roku 1634, którego ugaszenie przypisuje się Ojcu Szymonowi. Opowiadali oni, że przed wieczorem wybuchł w Lipnicy wielki pożar, którego nie można było ugasić. Wtedy wszyscy mieszkańcy, a szczególnie dzieci, zaczęły głośno wołać: „Święty Szymonie, módl się za nami, Św. Szymonie, ratuj nas, wspomóż nas”. Po tej modlitwie pożar rzeczywiście zaczął przygasać. Wielu ludzi przychodziło do ks. proboszcza i zeznawało, że podczas pożaru miasta widzieli unoszącego się nad miastem Szymona, który swoim płaszczem tłumił i gasił pożar.

Ks. Jan Bonikowski w 1641 roku stwierdził także, iż w ojczyźnie świętego, w Lipnicy, jest „immemorabilis cultus”, o którym świadczą m. in. także liczne obrazy świętego rodaka po domach mieszczan lipnickich. Na terenie plebanii było 4 obrazy Ojca Szymona, a w kościele parafialnym 2: jeden, bardzo stary, wisiał w kaplicy Matki Bożej Różańcowej, drugi, bardzo piękny, został namalowany przed 40 laty. Fundował go rodak lipnicki ks. Seweryn Wolski⁴.

Największym dowodem czci bł. Szymona jest wybudowanie kościoła pod jego wezwaniem w latach 1636—1649, a więc na wiele lat przed beatyfikacją (24 02 1685). W 1641 r. proboszcz, ks. Jan Bonikowski, a także inni lipniczanie zeznawali, że miejsce domu rodzinnego, w którym urodził się bł. Szymon, otoczone było od samego początku wielką czcią przez miejscowych. Również oo Bernardyni przybywający do Lipnicy, czcili to miejsce, gdyż je z namaszczeniem całowali. Przed wielu laty był jeszcze na miejscu urodzenia bł. Szymona dom, który książę Stanisław Lubomirski wykupił wraz z sąsiednimi domami i po wyburzeniu ich, rozpoczął budowę murowanej kaplicy z kamienia na cześć tego świętego. Stanisław Lubomirski uczynił to pod wpływem namowy króla polskiego Władysława IV, który był przekonany, że widział Szymona jak wspiera jego wojsko w jednej z bitew mającej miejsce przed paru laty. Stróżowie nocni nad miejscem urodzenia Szymona widzieli unoszące się światło, o czym opowiadało proboszczowi trzech wiarogodnych świadków (stróżów) i jeden młodzieniec, którzy byli przekonani o tym fakcie. Na miejscu urodzenia bł. Szymona gromadziła się również woda deszczowa, którą mieszkańcy Lipnicy Murowanej i okolicznych wiosek brali, nią obmywali oczy, pili i wierzyli mocno, że uzdrawia ludzi i zwierzęta z rozmaitych chorób⁵.

² Archiwum Prowincji oo Bernardynów w Krakowie, Sygn. I-e-3: Processus inquisitionis super immemorebili cultu, veneratione, sanctimonia vitae miraculis, gratiis ac opinione sanctitatis beatae memoriae servi Dei Simonis de Lipnica 1640—1643)...., k. 38—39.

³ N. Golichowski, *Bł. Szymon z Lipnicy, Żywot, pamiątki i nabożeństwo*, Kraków 1898, s. 30—31.

⁴ AP Bern. Kr., Sygn. I-e-3, k. 35—41.

⁵ Tamże, k. 36—37.

Myśl budowy kaplicy ku czci Szymona powstała przed 1636 rokiem⁶. W roku 1641 budowa była już w toku i można przypuszczać, że została zakończona przed śmiercią fundatora (1649). Tradycja miejscowa i niektóre późniejsze zapisy podają zakończenie budowy na rok 1648⁷. Wizytacje bpów krakowskich z lat: 1730, 1748, 1773 wspominają, że w kościele bł. Szymona, który nie był konsekrowany, znajdowały się trzy ołtarze: wielki, poświęcony bł. Szymonowi, boczne św. Barbarze i św. Antoniemu. Była także w tym kościele ambona i organy na chórze, ale nie było zakrystii. Po pożarze kościoła parafialnego, który miał miejsce w 1740 roku, nabożeństwa odprawiano w kościele bł. Szymona, w którym też przechowywano Najświętszy Sakrament. W 1745 r. wydano dekret, że w tym kościele można zyskiwać odpust zupełny w uroczystość bł. Szymona. Wizytacja w 1773 roku wspomina, że kaplica ta, wzniesiona w miejscu narodzin bł. Szymona, jest łaskami słynąca (*gratiis clara*)⁸. Na wikariuszach pracujących w Lipnicy ciążył obowiązek odprawiania za fundatorów kościoła bł. Szymona 12 Mszy św. w ciągu roku⁹.

Restauracja kościoła odbywała się kilka razy w ciągu wieków, a ostatnio dokonał jej przed 1966 r. ks. Franciszek Bardel, lipniczanin. Obecny obraz bł. Szymona w ołtarzu wielkim jest kopią XV wieczną obrazu, znajdującego się w kościele oo Bernardynów w Krakowie, pędzla Jana Gottharda z Wilna. Przedstawia on bł. Szymona na tle budynków Krakowa, w otoczeniu nowicjuszy, zaś w górnej części obrazu jest Matka Boża z Dzieciątkiem. Polichromia sufitowa prezbiterium i nawy przedstawia sceny z życia bł. Szymona. W pobliżu ołtarzy bocznych są zawieszony obrazy: MB Nieustającej Pomocy i bł. Marii Teresy. W ołtarzu głównym, poniżej obrazu bł. Szymona znajduje się 49 wotów ofiarowanych przez wiernych. Na srebrnych drzwiczkach tabernakulum z 1932 r. znajduje się płaskorzeźba przedstawiająca tego błogosławionego w postawie klęczącej. W pobliżu kościoła znajduje się studnia, którą tradycja wiąże z bł. Szymonem, a woda z niej od niepamiętnych czasów, według przekonania wiernych, ma moc uzdrawiania wielu chorób, a szczególnie chorób oczu¹⁰.

Około 1913 roku mieszkańcy Lipnicy chcąc uczcić pamięć swojego rodaka, postanowili ufundować ochronkę pod jego wezwaniem. Projekt ten jednak upadł. Za zebrane pieniądze w USA i Lipnicy postanowiono na rynku lipnickim wzniesić na wysokim postumencie pomnik przedstawiający bł. Szymona jako kaznodzieję. Został on poświęcony w dniu 17 08 1913 r. przez ks. Stanisława Gajewskiego. Projektował go dr Henryk Kunzek. Do budowy postumentu użyto kamienia szydłowieckiego, a sam posąg wyciosano z kamienia pińczowskiego¹¹.

Wielkim wydarzeniem w życiu parafii lipnickiej było sprowadzenie z Krakowa relikwii bł. Szymona. W dniu 17 07 1923 r. umieszczono znaczną część relikwii w relikwiarzu gotyckim w formie monstrancji. Następnie przewieziono je w specjalnym wagonie do Bochni, a stąd do granicy parafii lipnickiej, gdzie na ich powitanie oczekiwały tłumy lipniczan. W powitaniu relikwii w kościele parafialnym wziął udział bp Leon Wałęga, który wygłosił wspaniałą mowę na cześć bł. Szymona, a w następnym dniu, w dniu odpustu para-

⁶ L. Skrobkovic, *Vita gloriosi Servi Dei B. Simonis de Lipnica, ord. min. de obser.*, Brunsberga 1636, s. 3.

⁷ Archiwum Parafialne w Lipnicy, Konspekt fundacji, zapisów pobożnych..., s. 1; Protokół: Relatio de cultu B. Simonis a Lipnica z dnia 9 11 1964, s. 2.

⁸ AKMK, AV 1730: T. 61, a. 1748: T. 33, a. 1773: T. 49.

⁹ APwL, dz. cyt., s. 10.

¹⁰ Tamże, Protokół..., s. 1—6.

¹¹ APwL, Teczka: Budowa pomnika bł. Szymona, Dokument poświęcenia kamienia węgielnego pomnika, Gazeta: Głos Narodu z 24 08 1913 r.

fialnego, celebrował sumę pontyfikalną i poprowadził procesję z relikwiami do kościoła bł. Szymona. W głównej uroczystości — 18 07 1923 r. — wzięło udział wiele pielgrzymek przybyłych z sąsiednich parafii. Liczbę uczestników obliczono na 10 do 12 tysięcy osób. „Ludu napływało tak wiele, że nie tylko obydwa kościoły lipnickie były przepełnione, lecz ponadto cały rynek i ulice do kościołów wiodące były pełne ludzi ¹².

Cześć bł. Szymona objawiała się także w tym, że wielu lipniczan nadawało swoim dzieciom na chrzcie św. imię Szymon. Na podstawie metryk urodzonych w przeciągu 200 lat (1777—1977) dało się ustalić, że imię Szymon nosiło 905 mężczyzn. Widać to szczególnie w latach 1800—1900: to imię nosiło wtedy 635 mężczyzn. Natomiast w latach 1900—1960 imię staje się mniej popularne i niemodne, skoro w ciągu 60 lat nadano je tylko 97 mężczyznom, zaś w latach 1960 do 1977 nie nosi tego imienia żaden chłopiec. Również przy udzielaniu Sakramentu Bierzmowania w latach 1949 do 1980 aż 192 chłopców przybrało imię Szymon ¹³.

O dość rozpowszechnionym kulcie tego błogosławionego świadczy to, że obecnie w diecezji tarnowskiej na ponad 400 parafii i placówek duszpasterskich, w 42 znajduje się 68 dzieł sztuki, najczęściej obrazów na płótnie lub polichromii kościoła, a rzadziej rzeźb i witraży przedstawiających postać bł. Szymona ¹⁴.

W Lipnicy Murowanej w trzech kościołach znajduje się wiele świadectw kultu świętego rodaka. W kościele parafialnym na ścianie w prezbiterium, w polichromii znajduje się duża postać bł. Szymona z krzyżem i Pismem św. w rękach, z napisem u dołu: św. Szymon z Lipnicy. Natomiast w ołtarzu bocznym św. Józefa, w nastawie górnej, jest również obraz przedstawiający bł. Szymona. Jest także chorągiew cechowa mająca wizerunek błogosławionego z napisem: bł. Szymonie, módl się za nami. Na monstrancji z 1912 roku jest również wyobrażenie bł. Szymona. Na starym cmentarzu przy kościele św. Leonarda, pochodzącym z XV wieku, polichromia przedstawia wizerunek bł. Szymona klęczącego ze złożonymi rękami, postać występuje na tle kościoła parafialnego.

Do pamiątek po błogosławionym należą także figury zwane Boże Męki, pomiędzy Lipnicą, Wiśniczem i Bochnią, postawione na miejscach, gdzie Szymon jako student krakowski odpoczywał, chodząc z Krakowa do domu rodzicielskiego na wakacje ¹⁵. Na terenie parafii Lipnica Murowana znajduje się 37 figur i kapliczek przydrożnych. Wśród nich 10 poświęconych jest bł. Szymonowi ¹⁶.

W ciągu całego roku we wszystkie czwartki, jako w dniu śmierci bł. Szymona, odbywa się Nowenna do Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i błogosławionego rodaka, w czasie której odmawia się wiele modlitw i śpiewa pieśni do bł. Szymona i bł. Marii Teresy. Natomiast przez cały miesiąc lipiec w kościele bł. Szymona wieczorem odprawia się Msza św. Nadto w każdą niedzielę w tym kościele jest odprawiana Msza św. dla dzieci o godz. 8.00 oraz Msza św. popołudniowa. Przed uroczystością odpustową odbywa się tradycyjna nowenna, na którą składa się Msza św., kazanie, pieśni i modlitwy do bł. Szymona oraz ucałowanie relikwii. W okresie miesiąca lipca, a szczególnie w czasie nowenny,

¹² AP Bern. Ks., Sygn. I-a-4: Kronika Klasztoru oo Bernardynów w Krakowie, t. IV (od 1904), s. 279—288.

¹³ APwL, Index natorum 1777—1980; Księga Bierzmowanych, t. 2 (1949—1980).

¹⁴ Ankieta na temat ikonografii bł. Szymona w diecezji tarnowskiej w 1980 r.; Por.: R. Karp, *Ikonografia błogosławionego Szymona z Lipnicy*, Cur. 132 (1982), s. 241—249.

¹⁵ A. Piotrowski, *Bł. Szymon z Lipnicy, bohater miłości*, Warszawa 1932, s. 20.

¹⁶ APwL, Inwentaryzacja kapliczek na terenie parafii Lipnica Murowana w 1979 r.

zbiera się bardzo duża grupa mieszkańców Lipnicy obok pomnika bł. Szymona, na rynku, przy płonących na postumencie świecach i śpiewa do późnych godzin nocnych wiele pieśni religijnych, szczególnie do bł. Szymona. Widok ten sprawia wielkie wrażenie na przybyszach.

Parafia Lipnica Murowana rozpoczęła przygotowanie do jubileuszu 500-lecia śmierci bł. Szymona pod hasłem: wiara, nadzieja, miłość. W dniu odpustu 22 07 1979. Bp Piotr Bednarczyk poświęcił obraz bł. Szymona, który wraz z relikwiami błogosławionego rozpoczął trzyletnią wędrówkę po rodzinach w parafii na wzór obrazu Matki Boskiej Jasnogórskiej. Obraz przedstawia bł. Szymona na tle trzech kościołów lipnickich, głoszącego kazanie do swych rodaków. Ks. Biskup Ordynariusz J. Ablewicz z tej okazji wydał odezwę do rodzin lipnickich¹⁷. Celem peregrynacji była odnowa życia religijno-moralnego parafian oraz ożywienie czci do bł. Szymona przez zapoznanie się z życio-rysem oraz wielu modlitwami i pieśniami.

Pragnieniem, które do dziś jest żywe wśród mieszkańców Lipnicy, jest ogłoszenie świętym swego rodaka. W tym celu także w Lipnicy były zakładowe komitety kanonizacji bł. Szymona, m. in. w latach 1922, 1947, 1957¹⁸.

Pod koniec XIX wieku rozpoczęła się emigracja mieszkańców Lipnicy, szczególnie do USA. W ślad za nimi poszła cześć i przywiązanie do swego wielkiego rodaka bł. Szymona. W USA, w Chicago, 16 02 1908 r. założono „Towarzystwo pod opieką bł. Szymona” do dziś istniejące, które miało na celu niesienie pomocy materialnej i moralnej swoim członkom, szczególnie na wypadek choroby i śmierci, a także było łącznikiem między USA a Lipnicą. Podobne towarzystwo pod opieką bł. Szymona zorganizowano w Baltimore w 1923 r. i w innych miastach USA.

W dniu 15 05 1921 r. założono także w Chicago „Klub Lipniczan Przemysłowo-Ratunkowych” mający na celu m. in. niesienie pomocy materialnej i moralnej swym ziomkom w Ojczyźnie. Rzeczywiście, szczególnie w latach międzywojennych klub ten wiele pomagał lipniczanom, zwłaszcza w restauracjach kościoła bł. Szymona, fundowaniu relikwiarza dla bł. Szymona w Lipnicy w roku 1923, a także przez wysyłanie pewnych kwot „na kanonizację bł. Szymona”, nadto klub pokrył połowę kosztów budowy ochronki pod wezwaniem bł. Szymona w 1939 r. Do dziś pracują tam ss Urszulanki Szare.

Obok Towarzystwa pod opieką bł. Szymona i Klubu Lipniczan w latach powojennych powstał „Komitet Kanonizacji bł. Szymona”, który zaczął rozwijać dość energiczną działalność. Urządzał wiele uroczystości, zjazdów i słał apele do metropolity krakowskiego i ordynariusza tarnowskiego, a także do Rzymu w celu przyspieszenia kanonizacji bł. Szymona. Wszystkie trzy wspomniane organizacje łączył bł. Szymon, którego święto 18 lipca corocznie bardzo uroczyście obchodzono w kościele św. Jana Bożego w Chicago¹⁹. Tam bowiem, w polichromii kościoła, znajduje się obraz bł. Szymona pochylającego się nad chorymi. Ślady czci bł. Szymona pozostały w wielu kościołach w USA. W stanie New Jersey, w miejscowości Sayreville, gdzie do dziś istnieje duże skupisko lipniczan, w kościele św. Stanisława Kostki, istniał obraz poświęcony bł. Szymonowi. W Baltimore, w kościele MB Różańcowej, jest witraż z bł. Szymonem od 1910 r., podobnie w Detroit, w kościele Przemienienia Pańskiego od 1948 r. Natomiast w Washingtonie D. C., w narodowym sanktuarium Stanów Zjednoczonych pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP, w kaplicy MB Częstochowskiej urządzonej w 1964 r. z okazji milenium są

¹⁷ Cur. 130(1980), s. 289.

¹⁸ APwL, Teczka: Cześć bł. Szymona.

¹⁹ Pamiętnik i program zjazdu Lipniczan, Chicago 1926, s. 6—21.

przedstawieni polscy święci i błogosławieni, a wśród nich bł. Szymon z Lipnicy²⁰.

Świadectwem żywego kultu bł. Szymona, do dziś utrzymującego się na ziemi amerykańskiej, była pielgrzymka do Lipnicy kard. Cody abpa Chicago i jego sufragana bpa A. Abramowicza wraz z 11 księżmi, proboszczami polskich parafii w Chicago w dniu 30 08 1977 r. Podkreślali oni, że jako przedstawiciele wszystkich czcicieli bł. Szymona w USA chcieli oddać hołd temu błogosławionemu w miejscu jego urodzenia²¹.

---

²⁰ APwL, Relatio de cultu B. Somonis a L. in America Septentrionali a RD Praelatio Fr. Bardel... 22 03 1966, s. 1—4.

²¹ W. Kostrzewa ks., *Metropolita Chicagowski kard. J. Cody w Lipnicy Murowanej*, Cur. 127(1977), s. 279—281.